

MIZGRAUŽU BIOLOĢISKĀS KONTROLES LĪDZEKĻU IZSTRĀDE UN IEVIEŠANA

Projekta ilgums

04.2026.-06.2029.

Kopējā summa

300 000 EUR

ES līdzfinansējums

270 000 EUR

Projekta Nr. 25-00-C0LA1601-000022

Projekta mērķis ir izstrādāt videi draudzīgas metodes egļu mizgraužu ierobežošanai, izmantojot to dabiskos ienaidniekus. Tiks veikta organismu ievākšana un analīze, atlasīti bioaģenti, pārbaudīta to efektivitāte laboratorijā un laukā, izstrādāts pavairošanas prototips un aprobētas pielietošanas metodes.

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Zemkopības ministrija

Lauku atbalsta dienests

Projekts "Mizgraužu bioloģiskās kontroles līdzekļu izstrāde un ieviešana" (Nr. 25-00-C0LA1601-000022) tiek īstenots Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības plāna 2023. – 2027. gadam pasākuma “Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības darba grupu projekta īstenošanai” ietvaros.

Projekta nosaukums: “MIZGRAUŽU BIOLOĢISKĀS KONTROLES LĪDZEKĻU IZSTRĀDE UN IEVIEŠANA”

Projekta Nr.: Nr. 25-00-C0LA1601-000022

Informācijas sagatavotājs: LU MDZF Bioloģijas institūts, Eksperimentālās entomoloģijas un mikrobioloģijas laboratorija

Projekta koordinators un tā kontaktinformācija: *dr. biol.* Līga Jankevica, liga.jankevica@lu.lv

Vadošais partneris: Latvijas Universitāte

Sadarbības partneri un to kontaktinformācija: Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" agnis.smits@silava.lv; SIA “Kukaiņu garāža” eduardsgrodskis@gmail.com; SIA “Rīgas meži” alise.kokare@rigasmezi.lv; Latvijas Meža īpašnieku biedrība enia.gavare@mezaipasniki.lv.

Egļu astoņzobu mizgrauzis *Ips typographus* L.
Autors A. Šmits

Mizgraužu skudrulītis *Thanasimus formicarius* L. Autors U. Piterāns

Informācijas par projektu:

Latvijas mežsaimniecībā joprojām dominē kaitēkļu kontroles metodes kā mehāniskā (sanitārā cirte) un feromonu slazdu lietošana. Projektā identificētā problēma ir bioloģiskās kontroles trūkums, kas balstīts uz vietējiem labvēlīgajiem organismiem, piemēram, entomopatogēnām sēnēm un plēsīgajiem kukaiņiem. Projekta mērķis ir izstrādāt zinātniski pamatotas un praktiski pielietojamas bioloģiskās kontroles metodes egļu mizgraužu ierobežošanai Latvijas mežos, izmantojot to dabiskos ienaidniekus un citus derīgos organismu kompleksus. Klimata pārmaiņu un intensīvu mežsaimniecības procesu ietekmē mizgraužu izraisītie postījumi pieaug, tādēļ nepieciešami jauni, videi draudzīgi risinājumi, kas papildina vai aizstāj ķīmiskās aizsardzības metodes. Projekts piedāvā risinājumu, izstrādājot bioloģiskās kontroles stratēģiju, kas ietver vietējo organismu izdalīšanu, kultivēšanu un efektivitātes testēšanu Latvijas ekosistēmā. Šāda pieeja ir inovatīva un balstīta uz starptautisku pieredzi., piemēram, Turcijā, kur bioloģiskā kontrole ar *Rhizophagus grandis*, *Thanasimus formicarius* un *Formica rufa* ir veiksmīgi samazinājusi

kaitēkļu populācijas un atjaunojusi ekoloģisko līdzsvaru, vienlaikus samazinot izmaksas par 1.4 reizēm salīdzinājumā ar ķīmisko kontroli.

Projektā tiks veikta visaptveroša literatūras izpēte par mizgraužu dabiskajiem ienaidniekiem, bioloģiskās kontroles risinājumiem un to efektivitāti dažādos reģionos. Latvijas egļu mežos tiks ierīkoti parauglaukumi, kuros ievāks mizgraužus un derīgos organismus (bezmugurkaulniekus, mikroskopiskās sēnes, baktērijas, nematodes u.c.). Ievāktie organismi tiks identificēti un analizēti laboratorijā, nosakot to potenciālu kā bioaģentiem un iespējas pielietot bioloģiskajā mežu aizsardzībā.

Tiks atlasīti daudzsološi bioloģiskās kontroles kandidāti, tostarp *Thanasimus* spp., izveidotas to kultūras un noteikti optimālie audzēšanas apstākļi un virulence. Laboratorijā un lauka eksperimentos tiks pārbaudīta to efektivitāte mizgraužu populāciju ierobežošanā. Projekta gaitā tiks izstrādāts derīgo kukaiņu masveida pavairošanas prototips un nodrošināta to savairošana lauka izmēģinājumiem. Parauglaukumos tiks apbētas bioloģiskās kontroles līdzekļu pielietošanas metodes. Šāda pieeja atbilst Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajam plānam 2023.-2027. gadam. Projekts tiks īstenots meža nozares sektorā, prioritārajā jomā (1. pasākums) - zemes apsaimniekošanas iespējas ekonomiski dzīvotspējīgai lauksaimniecības un mežsaimniecības integrācijai, lai uzlabotu bioloģisko daudzveidību, oglekļa piesaisti, pielāgošanos klimata pārmaiņām, augsnes veselību un ražas apjomu un kvalitāti.

Projekta rezultāti tiks plaši izplatīti: sagatavota informācija EIP tīklam un iestādes mājaslapai, izstrādātas divas publikācijas WoS/SCOPUS žurnālos, sagatavoti ziņojumi starptautiskām konferencēm, organizēts vebinārs un četri semināri, tostarp viens ar praktiskiem demonstrējumiem. Tiks nodrošināta zināšanu pārnese par kaitēkļu un derīgo organismu sastāvu parauglaukumos, kā arī veikti komercializācijas sagatavošanas pasākumi.

Projekta īstenošanas periods: 01.04.2026. - 30.06.2029.

Kopējās projekta izmaksas: 300 000 EUR